

ΕΙΔΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι

Διδάσκοντες: Απόστολος Χελιδόνης, Αν.Καθηγητής

Αργύρης Χουρμουζέλης, Επιστ.Συνεργάτης

Ιούνιος 2017

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Να απαντηθούν και τα δύο θέματα. Θα γράψετε σε δικές σας κόλλες. Επιτρέπεται η χρήση ασχολίαστου Αστικού Κώδικα. Να αναγραφεί ευκρινώς το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός μητρώου. Δεν θα περαστεί βαθμός, αν δεν έχει προηγηθεί ηλεκτρονική δήλωση του μαθήματος.

1° ΘΕΜΑ: Ο Αντώνης αποφάσισε το πρωί μιας Κυριακής να βάψει τα λούκια της στέγης στη μονοκατοικία που διέμενε με την οικογένειά του. Για το λόγο αυτό ανέβηκε σε μια ετοιμόρροπη σκάλα, παρά τις αντιρρήσεις της γυναίκας του και άρχισε το βάψιμο. Κάποια στιγμή ο Αντώνης κατέστρεψε με την βούρτσα του μια κυψέλη που είχε δημιουργηθεί στην άκρη της στέγης. Οι εξαγριωμένες μέλισσες του επιτέθηκαν και ο Αντώνης προσπαθώντας ενστικτωδώς να τις αποφύγει έπεσε από την ούτως ή άλλως άχρηστη σκάλα χάνοντας την ισορροπία του και γι' αυτό τον λόγο στον δρόμο και ειδικότερα πάνω στον ανυποψίαστο γείτονα Γιώργο που εκείνη την ώρα επέστρεφε από την εκκλησία με το ποδήλατό του. Η πτώση ήταν σφοδρή, με αποτέλεσμα ο Γιώργος να τραυματισθεί θανάσιμα στο κεφάλι και να υποκύψει στα τραύματά του λίγες ώρες μετά στο νοσοκομείο. Η σύζυγός του Γιώργου, Μαρία, εκείνη την ώρα ήταν στο μπαλκόνι απλώνοντας τα ρούχα και είδε την όλη σκηνή. Υπέστη βαρύ τραυματικό σοκ με αποτέλεσμα να νοσηλευθεί σε ψυχιατρική κλινική επί δίμηνο. Ο Γιώργος ήταν πατέρας δύο ανήλικων αγοριών ηλικίας 5 και 7 ετών. Με βάση τα παραπάνω ερωτάσθε:

- 1) Θα ευδοκιμήσει η αξίωση της Μαρίας κατά του Αντώνη για καταβολή των νοσηλίων στην ψυχιατρική κλινική, ύψους 10.000 € και γιατί (**2 βαθμοί**);
- 2) Θα ευδοκιμήσει η αγωγή της Μαρίας ως ασκούσης την γονική μέριμνα των 2 ανήλικων παιδιών για τα έξοδα ανατροφής αυτών και σε ποια νομική βασική θα στηριχθεί η αξίωση αυτή (**1 βαθμός**);
- 3) Αν η Μαρία ήταν έγκυος σε τρίτο παιδί και εξαιτίας του σοκ προκλήθηκαν εγκεφαλικές ανωμαλίες στο νεογνό, έχει αξιώσεις το τελευταίο ενόψει των εξόδων ένταξης σε ειδικό σχολείο αποκατάστασης και γιατί; Έχει το εν λόγω τέκνο και αξίωση χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη (**2 βαθμοί**);

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

- 1) Η Μαρία προσβλήθηκε στο έννομο αγαθό της υγείας της, που αποτελεί στοιχείο της προσωπικότητάς της. Εν προκειμένω υπάρχει παράνομο στο πλαίσιο της ΑΚ 914 με την έννοια της αντικειμενικής θεωρίας, που απαιτεί πρόσκρουση στις γενικές επιταγές του δικαίου, και ειδικότερα προσβολή απόλυτου δικαιώματος και έννομα

προστατευόμενου συμφέροντος. Πέραν αυτού υπάρχει παράνομο και διότι διαπιστώνεται εδώ προσβολή υποχρεώσεων συναλλακτικής πίστης, δηλαδή της γενικής υποχρέωσης επιμελείας κατά την καλή πίστη, καθώς ο Αντώνης τοποθέτησε την σκάλα σε δημόσιο δρόμο με κίνδυνο να πέσει σε ανυποψίαστους διερχόμενους πολίτες, εισάγοντας δηλαδή μια πηγή κινδύνου). Αλλά και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις της αδικοπρακτικής ευθύνης, όπως ανθρώπινη πράξη (πτώση του Αντώνη μετά από απόφαση να χρησιμοποιήσει επικίνδυνη σκάλα), υπαιτιότητα (τουλάχιστον ελαφριά αμέλεια κατά το πνεύμα της ΑΚ 330· ο Αντώνης ήξερε ότι η σκάλα ήταν άχρηστη και ότι θα χρησιμοποιούνταν σε δημόσιο, άρα επικίνδυνο για τρίτους σημείο), αιτιώδης συνάφεια και ζημία (περιουσιακή ως έμμεση ζημία έναντι της βλάβης της υγείας: νοσήλια) συντρέχουν. Ωστόσο, το πρόβλημα είναι αν η ζημία υπήρξε άμεση συνέπεια της παράνομης προσβολής ή λόγω της αρχής του αδικοπρακτικού δικαίου που απαγορεύει την αποκατάσταση ζημίας τρίτου. Ο Αντώνης έβλαψε κατ' αρχάς τη ζωή του Γιώργου και συνεπεία αυτού του γεγονότος κατόπιν και την υγεία της Μαρίας. Αν ο Γιώργος δεν πάθαινε κάτι, η Μαρία δεν θα είχε υποστεί σοκ. Η ελληνική νομολογία αποδέχεται όμως όλο και συχνότερα, σε σημείο που να μπορεί να κάνει κανείς πλέον λόγο για παγιωμένη νομολογία, ότι η ζημία τρίτου σε στοιχεία της προσωπικότητάς του, όταν πρόκειται για στενά συγγενικά πρόσωπα και μόνο γι' αυτά δικαιολογεί εν τέλει αδικοπρακτική ευθύνη. Άρα, ο Αντώνης ευθύνεται για τα νοσήλια της Μαρίας.

- 2) Η Μαρία μπορεί να ασκήσει ως ασκούσα τη γονική μέριμνα τη ζημία των ανήλικων τέκνων βάσει της ΑΚ 928 εδ. 2 για τις αξιώσεις διατροφής αυτών έναντι του εκλιπόντος πατέρα τους. Πρόκειται για προβλεπόμενη από τον ίδιο το νόμο εξαίρεση από την αρχή της μη αποκατάστασης ζημίας τρίτου. Το ότι πρόκειται για ζημία τρίτου δικαιολογεί την ανάγκη ειδικής πρόβλεψης δίπλα στην ΑΚ 914.
- 3) Το τέκνο που γεννήθηκε με αναπηρία λόγω του σοκ της μητέρας του, επειδή γεννήθηκε ζωντανό, έχει βάσει της ΑΚ 36 δικαίωμα να ζητήσει και αυτό αποκατάσταση των ζημιών του για τις πρόσθετες ανάγκες νοσηλίας του. Σε όση έκταση υπάρχει προσβολή της υγείας της μητέρας, υπάρχει και προσβολή του ανάπηρου τέκνου, άρα νοείται περαιτέρω και ηθική βλάβη του τελευταίου. Το γεγονός ότι το ανάπηρο τέκνο ενδεχομένως να μη νιώθει πόνο, διότι δεν αντιλαμβάνεται την κατάστασή του, δεν ασκεί επιρροή στην κατάγνωση ηθικής βλάβης κατ' ΑΚ 932 κατά την ελληνική νομολογία.

2° ΘΕΜΑ: Ο 17χρονος Μανώλης πούλησε στον φίλο του, τον 20χρονο Βαγγέλη, ένα μοτοποδήλατο που του χάρισε με τη σύμφωνη γνώμη των γονιών του ο θείος του Στέλιος ενόψει του ότι επέκειτο η λήψη διπλώματος από τον Μανώλη, αντί του ποσού των 500 €. Ο Βαγγέλης παρέδωσε στον Μανώλη τα χρήματα σε φάκελο και του ανέφερε ότι σε δύο μέρες θα περνούσε από το σπίτι του τελευταίου, να παραλάβει το μοτοποδήλατο. Εκεί όμως συνάντησε τους γονείς του Μανώλη που εκνευρισμένοι και έχοντας πλήρη άγνοια για το τι μεσολάβησε, τον πληροφόρησαν ότι δεν εγκρίνουν την πώληση και ότι δεν του επιστρέφουν τίποτε. Ενόψει των παραπάνω ερωτάσθε:

- 1) Μπορεί ο Βαγγέλης να ασκήσει αγωγή για την μεταβίβαση του ποδηλάτου (**1 βαθμός**);

- 2) Σε ποια ή ποιες νομικές βάσεις μπορεί να στηρίξει ο Βαγγέλης την αξίωσή του για την επιστροφή των χρημάτων (2 βαθμοί);
- 3) Αν ο Βαγγέλης είχε παραλάβει το μοτοποδήλατο και είχε στο μεταξύ κλείσει σε ιδιωτική ασφαλιστική εταιρία και ασφάλεια μεταξύ άλλων και για περίπτωση κλοπής, το δε μοτοποδήλατο εκλάπη πράγματι από την αποθήκη του Βαγγέλη, χωρίς ο ίδιος να φέρει κανένα πταίσμα, τι μπορούν να ζητήσουν οι γονείς του Μανώλη από τον Βαγγέλη ως ασκούντες την γονική μέριμνα, ενόψει του ότι ο τελευταίος δεν έχει πια στην κατοχή του το μοτοποδήλατο(2 βαθμοί);

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

- 1) Η πώληση ως υποσχετική σύμβαση είναι άκυρη λόγω της ανηλικότητας του Μανώλη (ΑΚ 127). Η κτήση των χρημάτων είναι όμως έγκυρη για τον Μανώλη, διότι πρόκειται για δικαιοπραξία, από την οποία ο Μανώλης πορίζεται έννομο όφελος. Αυτό δεν ισχύει για την πώληση, διότι ο Μανώλης αναλαμβάνει υποχρέωση μεταβίβασης, ούτε περαιτέρω για την εμπράγματη για την υλική παροχή του μοτοποδηλάτου, διότι ο Μανώλης θα χάσει την κυριότητα πάνω στο μοτοποδήλατο. Η πώληση είναι λοιπόν άκυρη, ούτε καν μετέωρης ισχύος (ΑΚ 229), διότι οι γονείς του Μανώλη αρνήθηκαν την έγκριση. Άρα, ο Βαγγέλης δεν μπορεί να ζητήσει την μεταβίβαση του μοτοποδηλάτου, διότι τέτοια αξίωση στο πλαίσιο της ΑΚ 513 δεν γεννήθηκε.
- 2) Ο Μανώλης απέκτησε έγκυρα την κυριότητα στα χρήματα, αλλά δεν υπάρχει νόμιμη αιτία για την οριστική διατήρησή τους στην περιουσία του, αφού η υποσχετική σύμβαση που λειτουργεί ως αιτία είναι άκυρη. Ο Βαγγέλης μπορεί να ζητήσει λοιπόν την επιστροφή των χρημάτων στο πλαίσιο του αδικαιολόγητου πλουτισμού (ΑΚ 904). Διεκδικητική αγωγή δεν νοείται, διότι ο Μανώλης κατέστη λόγω της ΑΚ 134 κύριος των χρημάτων.
- 3) Αν ο Βαγγέλης είχε παραλάβει το μοτοποδήλατο και δεν μπορεί λόγω κλοπής να το επιστρέψει, ο Μανώλης μπορεί να ασκήσει την διεκδικητική αγωγή, διότι ο Μανώλης δεν έχασε ποτέ την κυριότητα σ' αυτό λόγω του ότι δεν εφαρμόζεται εδώ η ΑΚ 134), αλλά και την αξίωση αδικαιολογήτου πλουτισμού, διότι ο Βαγγέλης κατέστη νομέας. Γεννάται όμως ο προβληματισμός: Νοείται ευθύνη του Βαγγέλη και στο πλαίσιο του αδικαιολόγητου πλουτισμού, διότι ο Βαγγέλης ήταν καλόπιστος νομέας (βλ. ΑΚ 1100); Η κρ.γν. δέχεται ορθά ότι η σχέση κυρίου-νομέα δεν αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Συνεπώς, θα εφαρμοσθεί εδώ η ΑΚ 908. Η αποζημίωση που δικαιούται ο Βαγγέλης κατά της ασφαλιστικής εταιρίας λόγω της κλοπής συνιστά αντικατάλλαγμα με την έννοια του παραπάνω άρθρου και υποκαθιστά την κατεστραμμένη επιστρεπτέα παροχή. Αυτό δεν δικαιολογεί εφαρμογή της θεωρία του καταλοίπου που γίνεται δεκτή στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις,